



Motion av Dennis Wedin (M) om åtgärder för lägre matpriser

Över hela landet ser vi hur matpriserna skjuter i höjden och slår hårt mot många familjer och enskilda som kämpar varje dag för att få hushållsekonomin att gå ihop. Det slår inte minst hårt mot stockholmarna som med vänsterstyren i både stad och region har fått den högsta skatten någonsin.

Under 1990-talet ändrades först plan- och bygglagstiftningen i syfte att öka konkurrens och sänka matpriserna, men ändrades sedan en gång till på ett sätt som gav kommunerna större möjlighet att hindra nyetablering av livsmedelshandel. Detta fick till följd att kommunerna kunde säga nej till livsmedelsbutiker som ville etablera sig på en specifik plats, något som vi också sett hända runtom i landet allt sedan dess. Anledningarna kan variera, men i grund och botten blir resultatet en sämre konkurrenssituation lokalt, vilket i sin tur leder till högre matpriser. Konkurrensverket har även konstaterat att kommunerna aktivt försämrar konkurrensen genom att använda sig av möjligheten i detaljplanen att hindra tillstånd för livsmedelsbutiker.

På nationell nivå skulle en ändring av Plan- och bygglagen kunna göras så att möjligheten att utesluta handel med livsmedel från benämningen detaljhandel i detaljplaner avskaffas. Om en butiklokal idag står tom kan det många nämligen krävas att detaljplanen ändras för att en livsmedelsbutik ska tillåtas. Det är ett typexempel på när byråkrati leder till såväl sämre konkurrens som en sämre och mindre trygg stadsmiljö.

Men det finns ändå ett antal verktyg som en kommun kan använda sig av utan att det krävs en förändring av gällande lagstiftning. På lokal nivå anser vi bland annat att det behöver genomföras löpande analyser av konkurrenssituationen vid varje ny planering för stadsutveckling på stadens mark. Vi vill också införa ett snabbspår för livsmedelsbutiker vid framtagandet av nya detaljplaner, samt när en ändring av detaljplan krävs för att tillåta livsmedelsetableringar. Därtill bör staden genomföra en översyn av befintliga och pågående detaljplaner och områdesprogram i syfte att analysera rådande konkurrenssituation.

En övergripande granskning visar att fler än åtta av tio mataffärer i Stockholms stad idag tillhör någon av de större matjättarna. En ökad mångfald av livsmedelsbutiker skulle vara ett sätt att sätta press på de stora matjättarna. Som exempel kan nämnas att när Lidl öppnade i Hammarby Sjöstad så sänkte närliggande livsmedelsbutiker sina priser med 40 procent över en natt. Det illustreras att ökad lokal konkurrens tvingar butiker att pressa sina priser, vilket i förlängningen stärker konsumentmakten.

I syfte att öka konkurrensen bland livsmedelsbutikerna och minska matpriserna föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar följande:

Att uppdra till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden att genomföra konkurrensanalyser inför nya markanvisningar och ny planläggning av mark för att säkerställa att det finns utrymme för livsmedelsbutiker.



- Att uppdra till stadsbyggnadsnämnden att genomföra en översyn av pågående detaljplaner och områdesprogram för att säkerställa att konkurrens och marknadsbehov beaktas, med särskilt fokus på livsmedelsbutikers etablering.
- Att uppdra till stadsbyggnadsnämnden att inrätta ett snabbspår för livsmedelsbutiker vid framtagandet av nya detaljplaner, samt när en ändring av detaljplan krävs för att tillåta livsmedelsetableringar.
- Att uppdra till stadsbyggnadsnämnden att genomföra en översyn av befintliga detaljplaner i innerstaden för att säkerställa att konkurrensperspektivet och marknadsbehovet beaktas.

Stockholm den 19 mars 2025

Dennis Wedin (M)